1.2.1. FELSEFİ DÜŞÜNCENİN ORTAYA ÇIKIŞI

Felsefe için birden çok başlangıç sayılabilir. Olayların tarihsel sıralanması geçmişten günümüze gelerek, daha çok da günümüzden geçmişe giderek yapılmaya çalışılmaktadır. "Neyin başı sonu aranacak?" sorusu zaman probleminden ziyade hangi konu etrafında düşünüldüğünü göstermektedir. Felsefe için ne değerli görülüyorsa problemleri işleyen, bunun doğru bilgisine ulaşmaya çalışan kültürler için de bunlar ayrı ayrı başlangıç olarak kabul edilebilir.

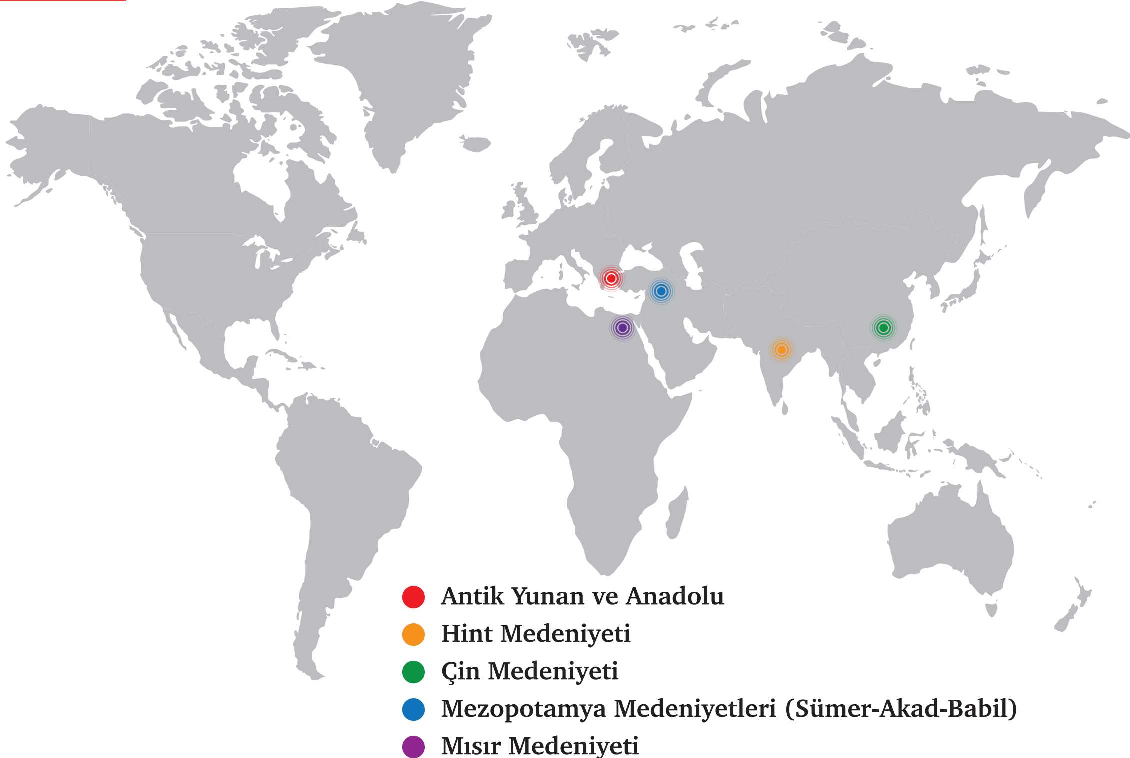
İlk olarak herhangi bir kültür oluşturmak az çok yaptığını bilmeyi gerektirdiğinden kültür oluşumlarının hepsinde yeterli düzeyde bir bilinç yani felsefenin en önemli özelliği olan "üzerine düşünme" örnekleri bulunmaktadır. Bu anlamda felsefenin geniş tanımı içinde bütün kültürleri felsefenin başlangıcında etkili olduğunu düşünmek mümkündür.

İkinci olarak varlık-oluş, bilgi ve değerle ilgili serbest çağrışımların ötesinde daha sistemli düşünmeler felsefenin başlangıcı sayılabilir. Örneğin kadim adıyla "hikmet" veya "sophia" pratik bilgeliği içermektedir. Birçok medeniyette erdeme ve doğru yaşama dair öğütler vardır.

Üçüncü ve daha ayırıcı olarak felsefe "teoria"dır. Felsefe, bu anlamda gündelik dâhil her tür deneyim, mecaz ve çağrışımlardan yararlanmakla birlikte bir problem etrafında yoğunlaşıp problemin çeşitli boyutlarını akli olarak kavramaya çalışır. Felsefe; akli olanla (rasyonel) akli olmayanın (irrasyonel) ayırdında olmadır. Olan biteni evrensel olarak kavramaya çalışmadır (özünü bulma, ortak ilkelerini belirleme).

Felsefenin "teoria" olarak ortaya çıkışı birçok kültür ve medeniyetin ortak bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Özellikle Mısır ve Sümer Medeniyetlerindeki destanları, matematik, geometri, astronomi gibi alanlardaki bilgileri felsefenin temellerinde görmek mümkündür. Ayrıca Eski Çin, Hint, İran medeniyetlerindeki inanç, bilgelik, doğru yaşama yönelik öğretilerde felsefeye kaynaklık etmiştir. Tüm bunlarla birlikte felsefe, Doğu bilgeliği ve bilgilerinin etkilerini taşımakla birlikte Antik Yunanla sistemli hâle gelmiştir.

MÖ 6. yüzyılda Antik Yunan, bugün ki Yunanistan ve Anadolu'nun Akdeniz ve Ege kıyılarında gelişmiş ekonomileriyle şehir devletleri tarzında yaşamlarını sürdürmekteydi. Diğer medeniyetlerin düşünüş, bilim, teknik ve matematik gibi alanlarındaki etkinliklerini kendilerinin bu alandaki ürünleriyle sentezlemişlerdir. Bu sentezin o dönemin inancı olan mitoloji ile kaynaşması, felsefeyi ortaya çıkarmıştır. Thales, bugün insanlığın ortak birikimi olan felsefenin ilk filozofu olarak kabul edilmektedir. Harita 1.1'de felsefenin ortaya çıktığı bazı medeniyetler gösterilmiştir.

Harita 1.1: Felsefenin ilk ortaya çıktığı medeniyetler